

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Το πώς θα αντιμετωπίσει ένα άτομο την σεξουαλικότητα του ανάλογα με τα διαφορετικά στάδια της ζωής του έχει μεγάλη σχέση με την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που έλαβε κατά τα παιδικά του χρόνια. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση δεν αφορά μόνο τις σεξουαλικές σχέσεις αλλά και άλλα σημαντικά ζητήματα όπως την εικόνα του εαυτού, την αυτοεκτίμηση, και τα συναισθήματα.

Νηπιακή – προσχολική ηλικία

Ήδη από την βρεφική ηλικία το βρέφος νιώθει ευχαρίστηση όταν η μητέρα του πλένει τα γεννητικά του όργανα. Τα αγόρια είτε από ευχαρίστηση είτε αντανακλαστικά (από ερεθισμούς που προκαλούνται όταν το έντερο ή η ουροδόχος κύστη είναι γεμάτα και υποχωρούν μετά την εκκένωση) έχει στύση του πέους του.

Από την ηλικία των 2 - 3 ετών τα παιδιά ενδιαφέρονται για το σώμα τους. Είναι λοιπόν λογικό εφόσον έχουν την περιέργεια για το σώμα τους να ανακαλύψουν και τα γεννητικά τους όργανα αλλά και τον αυνανισμό. Είναι φυσιολογικό να υπάρχει σε αυτή την ηλικία ο αυνανισμός διότι το παιδί ανακαλύπτει την ευχαρίστηση που του προσφέρει αλλά και την ηρεμία. Είναι μια συχνή και φυσιολογική πράξη όπου το παιδί ανακαλύπτει τον ίδιο του τον εαυτό αλλά και την αυτοϊκανοποίηση.

Στην ηλικία των 3 – 6 ετών αρχίζουν οι ερωτήσεις προς τους γονείς που έχουν να κάνουν με την φυσιολογική περιέργεια αλλά και την γνώση. Ένα παιδί μπορεί να ρωτήσει <<πώς μπήκε το μωρό στην κοιλιά της μαμάς; πότε θα βγει και από πού; γιατί ο μπαμπάς έχει μεγαλύτερο πουλάκι; γιατί η αδελφή μου δεν έχει πουλάκι; >>.

Παιδική – σχολική ηλικία

Στην ηλικία 8 – 12 που είναι και η καλύτερη ηλικία για σεξουαλική διαπαιδαγώγηση Τα παιδιά αρχίζουν να κάνουν πιο συγκεκριμένες ερωτήσεις και ζητούν πληροφορίες με λεπτομέρειες. Τα αγόρια μπορεί να ρωτάνε για τον ρόλο τους στη διαδικασία αναπαραγωγής και της γέννησης ενός παιδιού, τι είναι οι όρχεις και το πέος, ενώ τα κορίτσια ρωτάνε για την έμμηνος ρήση και εάν πονάει, την εγκυμοσύνη, πως γεννιούνται τα παιδιά αλλά και για την αύξηση του μεγέθους του στήθους. Περίπου στην ηλικία των 11 ετών ο αυνανισμός γίνεται συνειδητά και οδηγεί σε οργασμό.

Εφηβεία

Η εφηβεία θεωρείται μια δύσκολη περίοδος διότι το άτομο βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο. Δεν νιώθει πια παιδί αλλά δεν είναι και ενήλικας. Έχει ανάγκη να γκρεμίσει τα πρότυπα των γονιών του και να ανακαλύψει τις δικές του δυνάμεις. Έχει να αντιμετωπίσει τις ορμονικές αλλαγές και την αλλαγή της εξωτερικής εμφάνισης αλλά και την συνεχή διαμόρφωση του χαρακτήρα του. Το αποτέλεσμα είναι να υπάρχουν συχνές συγκρούσεις, απογοητεύσεις και ανωριμότητα. Αν δεν νιώθει εμπιστοσύνη με κάποιο άτομο δεν εκδηλώνεται και ούτε προσεγγίζεται εύκολα. Ο έφηβος πλέον ζητάει να μάθει πέρα από τα βασικά που είναι η υγιεινή, η λειτουργία και η ανατομία των γεννητικών οργάνων περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τα μεταδιδόμενα νοσήματα, την εγκυμοσύνη, τις εκτρώσεις, τις σεξουαλικές επαφές αλλά και τα συναισθήματα της αγάπης και του έρωτα.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω στάδια καταλαβαίνουμε πως χρειάζεται και ο ανάλογος χειρισμός σύμφωνα με την ηλικία του παιδιού.

Συμβουλές για σωστούς χειρισμούς

Η πιο κατάλληλη στιγμή για να αρχίσει η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση είναι όταν ρωτήσει το ίδιο το παιδί. Οι απαντήσεις θα πρέπει να είναι ξεκάθαρες και σε γλώσσα απλή και ανάλογη με την ηλικία του παιδιού. Ειδικά στα μικρά παιδιά δεν χρειάζονται πολλές λεπτομέρειες ή επιστημονικοί όροι. Υπάρχουν αρκετά εικονογραφημένα βιβλία με εικόνες και απλή γλώσσα που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε. Καλό είναι να ξεκινήσουμε να ονοματίζουμε τα μέλη του σώματος από την νηπιακή ηλικία. Επίσης μην το αποτρέψετε, ούτε να γελοιοποιήσετε το όλο ζήτημα διότι το παιδί θα το εκλάβει ως απόρριψη. Τα ψέματα ή οι λανθασμένες απαντήσεις είναι καλό να αποφεύγονται γιατί έπειτα το παιδί θα μπερδευτεί όταν ακούσει την σωστή απάντηση. Επίσης δεν θα του αρέσει που του είπατε ψέματα. Καλό θα είναι να το έχετε ενήμερο παρά να αποφεύγετε αυτές τις συζητήσεις διότι το παιδί θα ενημερωθεί αναγκαστικά από κάποια άλλη πηγή όπως είναι οι φίλοι του, οι συμμαθητές του, τα περιοδικά και η τηλεόραση που μπορεί να μην είναι πάντα ο σωστός τρόπος προσέγγισης του θέματος. Μην χρησιμοποιείτε τιμωρίες διότι έτσι τα παιδιά πιστεύουν πως οτιδήποτε σχετίζεται με τα γεννητικά τους όργανα είναι αρνητικό. Καλό θα ήταν όταν το μικρό παιδί αυνανίζεται να μην δίνουμε την ανάλογη προσοχή ούτε να το τιμωρούμε. Αρκεί βέβαια να μην γίνεται μπροστά σε αλλά άτομα ή σε συχνή συχνότητα διότι αν συμβαίνει κάτι ανάλογο τότε θα πρέπει να αναζητήσουμε την αιτία. Συνήθως τα παιδιά αυτά είναι μοναχικά και νιώθουν στερημένα συναισθηματικά και θα πρέπει να ζητηθεί η ανάλογη βοήθεια. Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα και μάλιστα αρκετά συχνό είναι οι σεξουαλικές εκδηλώσεις στην παιδική ηλικία με συνομηλίκους ακόμα και του ίδιου φύλου αλλά και ανάμεσα στα αδέρφια. Παίρνουν την μορφή παιχνιδιού όπως για παράδειγμα του γιατρού και με αυτό τον τρόπο εξερευνούν το δικό τους σώμα αλλά και των άλλων. Αν δεν του εξηγήσετε με ήπιο και ήρεμο τρόπο το παιδί θα νομίζει ότι είναι κάτι κακό και μάλιστα αρκετές φορές θα οδηγηθεί σε αυτές τις πράξεις ξανά, στα κρυφά, με αισθήματα ντροπής. Οι σωστές σχέσεις των γονέων και η ύπαρξη αλληλοσεβασμού και αλληλοκατανόησης επηρεάζουν τα παιδιά θετικά στην σχέση τους με το άλλο φύλο ενώ οι προστριβές φέρνουν ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα.

Όσον αφορά τους έφηβους οι οποίοι δεν προσεγγίζονται εύκολα είτε γιατί ντρέπονται, είτε γιατί περνάνε την δική τους δύσκολη περίοδο και έχουν απομακρυνθεί, είναι απαραίτητη η συζήτηση από τους γονείς ακόμη και για θέματα όπως τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (Σύφιλη, βλεννόρροια, Μυκητιάσεις, Ψώρα, Κονδυλώματα, Ηπατίτιδα Β, AIDS και Έρπης γεννητικών οργάνων), οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, οι εκτρώσεις η χρήση αντισυλληπτικών χαπιών και τα προφυλακτικά. Οι έφηβοι ούτως ή άλλως βιώνουν έντονα τις ανησυχίες τους και αυτό τους οδηγεί να αναπτύσσουν δικές τους προσωπικές θεωρίες γύρω από αυτό το θέμα. Η σχέση ανάμεσα στον πατέρα-γιό και στην μητέρα-κόρη είναι σε αυτή την περίοδο πολύ σημαντική. Καλό είναι να υπάρχουν οι ανάλογες δραστηριότητες σχετικές με το φύλο τους που διαμορφώνουν την ταυτότητα του φύλου του παιδιού. Μην θεωρείτε το θέμα ως ταμπού. Η πρόληψη σώζει από πολλές οδυνηρές καταστάσεις.

ΠΗΓΕΣ

Sexual education. G. Tsarmaklis (Ann Clin Paediatr 2007, 54(1):95-98).